73/42 C.
2429
S
2767
Mappe 4
Ekspl. 21
Arg. 30/5-42
Jfr.

F R I F A G B E V E G E L S E

Nr. 21 2. årgang 30.mai 1942.

KAMERAT!

Ved "statsakten" på Akershus den 1. februar, ble det sagt at denne akten betydde et avgjørende skritt på veien til Norges frihet. Vi merket oss den gangen at høytideligheten ble avsluttet med "Deutschland, Deutschland über alles". I den tiden som er gått siden da, har vi merket hvor fullstendig alt ligger under for tyskernes diktat. Paradefiguren quisling har slavebunnet hele det norske folk. "Minister" Lippestad har på et møte med arbeidsgiverne lagt fram en plan for uttaing av arbeidskraft til tvungen arbeidstjeneste for tyskerne. Arbeidet med å ta ut både kvinner og menn til tvangsarbeid er allerede i full gang. Eksempelvis kan nevnes at butikkpersonalet i de største forretninger i Oslo er tvangsutskrevet, mennene til veiarbeid i Nord-Norge og kvinnene, bl.a. hos Steen og Strøm og Silkehuset, til arbeid i siljeoljefabrikkene. På en rekke fabrikker og verksteder foregår nå den samme utskriving. Arbeidsgiverne får beskjed om å ta ut et bestemt antall, i første rekke de enslige og så de gifte etter skalaen med antall barn. Det er meningen at mellom 20 og 30 tusen skal sendes til tvangsarbeid her i landet og Tyskland. På grunn av transportvanskene blir det visstnok i første omgang tale om ca. 7.000.
Handelsstandens arbeidsgivere har sagt fra at de ikke vil ha noe med denne uttaing å gjøre. På et møte ved en fabrikk gjorde "myndighetenes" representant utrykkelig merksom på at dette kom fra tyskerne og ikke fra N.S. Vi tviler ikke på det, men vi vet at dette er muliggjort ved et organisert landsforrederi fra N.S.' side. Når dagen kommer, skal N.S.-folkene få det fulle ansvar.
Rundt om på alle arbeidsplasser er forbitrelsen stor. Det hele er en uhørt provokasjon, men arbeiderne vil ikke la seg provosere til flere blod-ofre for NS og tyskerne. Lærerne har trukket opp den riktige linje i denne situasjon: Vi nekter ikke å arbeide, selv om det dreier seg om tvangsarbeid, vi nekter å selge vår sjel, vi nekter å bli landsforrædere. Forrederpakket har forstått at arbeidernes sjel ikke er til salgs. Derfor har de måttet gi opp Arbeidssambandet. Nå hevner de seg på denne måten. Vi kan trøste dem med at oppgjørets dag ikke er langt vekk.

- V -

FANGENE PÅ GRINI

og andre steder, sendes nå i tur og orden til Tyskland for å utføre tvangsarbeid der. Alle fangene blir nå snauklippet. Det er tenkelig at dette gjøres av omsyn til faren for tyfus. De som arresteres av statspolitiet, sendes til tvangsarbeid her i landet.

- V -

DE FEMTEN UNGE NORDMENN FRA JÆREN

som ble skutt, ble etter hva som fortelles, gjenstand for mishandling før skuddene falt. Deres foreldre kom til Oslo for å besøke dem, men ble nektet dette etter at de hadde fått tilsagn om det fra deres advokat. Røde Kors arrangerte en liten sammenkomst for foreldrene hvor de ble bevertet. Midt under denne sammenkomsten tropper Gestapo opp og kommanderer dem ut etter at alle er blitt tatt i forhør.

- V -

"MINISTERPRESIDENTEN"

Sohanke og Judas Lie troppet opp på Stabekk middelskole og gymnasium fredag den 23. mai. All undervisning ble avbrutt, og lærerne måtte ta oppstilling. Hver enkelt ble spurt i en brysk og utfordrende tone om de ville gå inn i Lærersambandet. Hver eneste en svarte med fast stemme: NEI. Det skal De heller ikke få anledning til, ble det sagt og samtlige ble deretter arrestert. Lærerne ble sendt til Bredtvedt og lærerinnene til kvinnefengslet i Åkebergveien. De "høye herrer" trodde vel at lærerne skulle få kneskjelv, når de troppet opp i egen høye person.

- V -

NORSK ARBEIDSLIV
er interessert i at arbeiderne sender inn spørsmål til avisen. En jernarbeider spør i en utfordrende tone om hvor det er blitt av potetene. Selv om arbeiderne blir irriterte og føler trang til å si de karene uforskammetheter, så må parolen være at en overhode ikke skal ha noen befatning med slikt utøy. Vi vet alle sammen så inderlig godt hvor potetene har tatt veien.

- V -

STORE DELER AV LANDET
var i uken mellom den 17. og 24. mai i allarmberedskap. På en rekke steder var alle biler rekvirert. I Drammen ble bl.a. filmforestillingene avbrutt og alle de tyske soldatene fikk ordre om å begi seg til sine forlegninger. Tyskerne skal ha observert en større engelsk konvoy. Dette skal ha vært årsaken til allarmen. Det har vel ikke vært noen fare for invasjon, men tyskerne er for tiden temmelig nervøse og overspente.

- V -

FAGORGANISASJONENS PENGER.
Den komis.ke ledelse i landsorganisasjonen har fra september ifjor og til utgangen av april i år, brukt 2. mill. kr. utenom de faste utgifter. Vi kan med sikkerhet gå ut fra at det er nasipropaganda som har slukt dette store beløpet. Funksjonærstaben er blitt betraktelig utvidet. Stikk i strid med den offisielle lønnspolitikk for arbeiderne, hever disse karene svimlende lønninger og honorarer, for ikke å tale om representasjonsutgifter. Dertil kommer betydelige lønnstillegg i de stillinger som de komis.ke selv har overtatt.

- V -

JERN- OG METALL
har holdt representantskapsmøte den 19. og 20. mai. Representantskapet har fått seg forelagt beretning og regnskap fra den komis.ke Aamot, og så har den evindelige Lippestad liret av seg standardforedraget sitt. På ett punkt fikk representantskapet høve til å gi sin mening til kjenne. Etter forslag fra et medlem ble det enstemmig fattet vedtak om å understøtte familiene til de av medlemmene som sitter fengslet. Men dette vedtaket må godkjennes av Lippestad, og det er vel ikke trolig at tyskerne tillater ham det.

- V -

EN AVTALE ER SLUTTET
mellom de engelske arbeiderers og arbeidsgiveres organisasjoner i metallindustrien om å nedsette rådgivende komiteer. Deres oppgave skal være å samordne de felles interesser de 2 parter har med sikte på å øke produksjonen. "Times" opplyser at den nye avtale er blitt hilst med tilfredshet av bedriftsrådene. Disse har i det siste vokset fram i de forskjellige industrier rundt om i landet. "Times" fremholder spesielt hvilken rolle rådene har spilt i flyfabrikkene, både for å rasjonalisere og stimulere arbeidet. Før Sovjetsamveldet ble med i krigen, var det i visse industrier delte meninger om bedriftsrådenes berettigelse, men de har nå nådd fram til almindelig anerkjennelse og fyller en viktig oppgave.

- V -

NÅR NASI-TYSKLAND GIKK TIL SITT LYNANFALL
på Sovjetsamveldet, mente det at det straks skulle slå den røde armé, ødelegge den russiske industri og føre sovjetstyret til fall. "Times" påpeker at alle disse spekulasjoner og beregninger har slått feil. Den røde armé er idag sterkere enn noen sinne - den som er ved de forskjellige fronter, og den som holdes i beredskap bak Ural. Bare denne siste utgjør antagelig mellom 2 og 3 mill. soldater. En god del av den ødelagte industri og først og fremst krigsindustrien, er gjenoppbygd ved Volga, i Ural og bak Ural. Den industri som lå i og ved Moskva er bevart. Ukraine som var både Russlands og Europas kornkammer, er i tyskernes besittelse, men russerne har tatt fatt med fornyede krefter i Sibir og Katsjankan. Kull og mineraler utvides nå i dette veldige område som tyskerne ikke har fått eller vil få [illegible]

høve til å ødelegge. Det er et imponerende arbeid som russerne har utført ogsa på dette område for å redde sitt land og folk. Særlig imponerende er kvinnenes innsats. Bare i en enkelt kullgruve, Kuznesk, arbeider 4.000 kvinner. Når mannen drar til fronten, tar kvinnenes deres plass i industrien og jordbruket.

- V -

DEN STORTALENDE MUSOLINI
er nå redusert til en tysk gauleiter, og Italia til en tysk provins. Nasi-tyskerne oppfører seg der nede som om landet allerede var okkupert. Det hersker derfor en bitter stemning overfor Hitler og hans svenner. "Times" peker i en leder på at Italia må unnvære 1½ mill. mann av sine voksne menn som krigsfanger, arbeidere i Tyskland og soldater på aksefrontene. Enda forlanger Hitler flere nye italienske divisjoner på østfronten. Italia er ogsa blitt sa avhengig av Tyskland, som bl.a. leverer kull og visse metaller, at Musolini bare har å lystre. Nå krever han på nytt, men forgjeves, Korsika og Nizza. Etiopia er tapt for godt. Misnøyen på den indre front vokser.

- V -

THE SUNDAY DISPATCH
brakte forleden et utdrag av en rapport som den russiske utenriksminister, Molotov, har sendt ut om de grusomme mishandlinger og overgrep som tyskerne har begått i okkuperte distrikter i Russland. Rapporten er bygget på grundige undersøkelser. De opplysninger som legges fram er rystende. En har vanskelig for å tro at menneskene i vår tid kan få seg til å begå slike skjendigheter. Det er ikke nok med utryddelsen av befolkningen i større byer og landsbyer. Først blir det satt i gang en systematisk mishandling. - Å pine medmennesker er utslag av råskap og sadisme. Metodene er heller ikke ukjent her i Norge. - I 3 fredelige byer i Hvite-Russland, Vitebsk, Pinsk og Minsk ble i alt 28.000 drept eller rettere myrdet. På en rekke steder har det vært den rene massenedslaktning. På flere steder ble patienter på sykehus og hospitaler ikke bare utsatt for vilkårlig behandling, men simpelthen utryddet. Så dypt er altså et gammelt kulturfolk som det tyske sunket under den nasistiske slaveregimet og vanstyre.

- V -

NEWS CHRONICLE GJØR MERKSAM PÅ
at "der Führers planer" er tilintetgjort. Hans største galskap var overfallet på Russland. Nå står han på defensiven på Østfronten. Kina hevder seg med styrke. Australia og Amerika begynner for alvor å vise hvilke resurser de råder over. Stor-Britannia har startet sin luftoffensiv. Den forestående kamp vil bli av avgjørende betydning. Initiativet er nå på de alliertes side. Det vil bli hamret løs på fasiststatene til de må gi opp.

- V -

PÅ ET PRESSEMØTE I LONDON
fremhevet Sir Stafford Cripps at det neppe finnes noe land hvor ytringsfriheten er så stor som i England. Dette til tross for at landet står oppe i en kamp som gjelder liv eller død. Han viste til pressens og underhusets frie stilling, som begge gir uttrykk for styrke og selvtillid. Vi må dog ikke bli sittende fast i fortiden. Selv om vi bygger på demokratiske institusjoner og tradisjoner, må vi se framover. Vi må tilpasse vårt demokrati og våre demokratiske metoder de krav som den nye tid reiser. Vi må være forberedt på å reorganisere de demokratiske institusjoner, akkurat som vi har måttet reorganisere vår industri, alt med sikte på å gjøre dem mere effektive, slik at de kan løse de oppgaver de blir stillet overfor. Vi er under krigen blitt nødt til å foreta mange forandringer i vår parlementariske arbeidsmåte. Noen kan vi nyttiggjøre oss etter krigen når seiren er vunnet, mens andre kan kastes overbord. Men for å kunne løse de mange

nye og vidtrekkende problemer som verden nå vil bli stillet overfor, må demokratiet kunne arbeide på en rask og handlekraftig måte. Et spørsmål vi allerede nå må innstille oss på å løse.

- V -

UTENRIKSMINISTER EDENS TALE I EDINBURGH
8. mai har vakt stor gjenklang i den engelske presse. Han understreket at med alt det nye som nå vokser fram i verden, bør det ikke bli tale om isolering lenger. Vi må skape en ny verdens-organisasjon som blir utstyrt med så stor makt at den kan holde nye angripere og fredsforstyrrere i tømme. De allierte stormakter - England, De Forenede Stater, Kina og Sovjetsamveldet - må danne grunnstammen i dette nye verdensforbund. Det frie Frankrike må atter finne sin plass i gjenoppbygningsarbeidet. Vi må heller ikke glemme polakkenes, tsjekkernes, nordmennenes, hollendernes, belgiernes og de andres innsats i krigen, og betydningen for det mellomfolkelige samarbeid. Tyskland må dog, som også Atlanterhavsdeklarasjonen forutsetter, først avvæpnes. Likeså Japan. En avgjørende forutsetning for varig fred og et omfattende samarbeid er imidlertid en økonomisk verdensordning som sikrer alle kvinner og menn arbeid og forsvarlig lønn.

- V -

FLYMINISTER SINCLAR
holdt forleden en tale i Birmingham. Han kunne da opplyse at initiativet i luftkrigen var gått over fra Tyskland til de allierte. Sinclar lovet tyskerne en forferdelig sommer. Luftwaffe skal ikke få noen fred. Vi skal hamre løs på deres krigsmaskin til den blir formløs og siden kommer invasjonen på fastlandet. Jeg kan ikke, la flyministeren til, si når og hvordan, men turen skal etterhvert komme til de tyske overfallsmenn.

- V -

SOM FØR NEVNT
vil Tyskland ved den planlagte omlegging av landbruksproduksjonen teoretisk kunne spare inn veldige kalorimengder. Likevel er det sikkert at det alt i 1942, i likhet med 1917 - 1918, kan bli vansker med såvel brød som potetrasjonene, ikke bare i de okkuperte land, men også i selve Tyskland. Den utvidede mobilisering i samband med väroffensiven - nyinnkallingen skal omfatte 4. mill. mann - vil ganske sikkert skjerpe mangelen på erfarne jordbruksarbeidere. Selv om millioner av krigsfanger blir satt i arbeid, og selv om flere millioner arbeidere blir tvangsrekvirert fra industribedrifter som nedlegges i de okkuperte land, blir det sikkert vanskelig å skaffe jordbruket den nødvendige arbeidskraft. Tvangsarbeidere og krigsfanger er dårlig erstatning for vanlig arbeidskraft. Landbruksproduksjonen vil også hemmes av mangel på fosfatgjødning. Av råfosfat importeres det årlig fra oversjøiske land omlag 4.5 mill. tonn som nå må unnværes. Endelig er det transportvanskene. De tyske jernbanene er allerede sterkt overbelastet. Forsinkelser på opptil flere uker ved vareforsendelser fra Syd-Tyskland til havnebyene i Nord-Tyskland hører således til dagens orden. Skulle det bli etablert en vestfront, som krever store militære overflytninger, vil disse vansker ytterligere økes. Knappheten på bensin, smøreolje og gummi, begrenser jo anvendelsen av biler til mattransport.

- V -

OGSÅ TEKSTILPRODUKSJONEN I DET STORTYSKE ROM
er overordentlig bekymringsfull. Bomull og jute produseres praktisk talt ikke, og ullproduksjonen dekker bare 10% av fredsforbruket. Av lin og hamp produseres omlag 4% av forbruket. Trass i den veldige produksjonen av kunstsilke og kunstull, dekket Tyskland i 1938 bare en tredjepart av sitt forbruk av tekstilvarer ved egen produksjon. Lærsituasjonen er også prekær. Skotøyproduksjonen er falt sterkt, som følge av at importen av

huder, vesentlig fra Argentina, er opphørt. I flere besatte land, som i Norge, er befolkningens kjøp av skotøy redusert til langt under det absolutt nødvendige fornyelsesbehov.

- V -

NORGESHJELPEN I SVERIGE
har nå sendt ut en "Norges-nål", som selges for kr. 1.- pr. stk. Nålen som er holdt i en vakker gullfarge og viser 2 menn som rekker hverandre hånden, har inskripsjonen "For Norge". Nålen har etter de opplysninger landskomiteen for Norgeshjelpen gir, fått en meget god mottagelse hos det svenske folket og salget av nålen går meget bra. Salget av Norges-nålen er et ledd i Norges-hjelpens omfattende arbeid for både å støtte økonomisk og gjennom møter å øke forståelsen for det norske folks vensker og kamp for landets frigjøring.

- V. -

"HISSA FLAGGAN DEN SJUTTONDE MAI"
er overskriften for et opprop som er gått ut til det svenske folk. I oppropet, som er undertegnet av 70 - 80 framstående personer, såsom biskoper, professorer, offiserer, riksdagsmenn og andre, heter det: "Hissa flaggan den 17. mai som honnør för Norge, för vårt modiga, lidande broderfolk! Stød opinionen för Nordens frihet och samhørighet!"

- V -

DEN DESPARASJON
som har besatt tyskerne og NS, skal vi bare ta som et godt tegn på at sammenbruddet nærmer seg med raske skritt. I over 2 år har den norske hjemmefronten med seig og ukuelig vilje ført sin kamp mot kreftskaden i vårt folk - NS - og mot de tyske overgrepene som savner sidestykke i vår historie. Vi går en enda hardere tid i møte. Det er sluttoppgjøret som forestår. Derfor er det ikke blitt noe av den tyske våroffensiven. Nå taler de om sommeroffensiven. Men ennå har de nok med å forsvare seg mot den russiske frammarsjen. Tysklands krefter er snart brukt opp. Det må tvangsutskrive hjelp fra de besatte land. Den hjelp de skaffer seg på denne måten, skal bli temmelig illusorisk. Å bli beseiret, men ikke gi opp, det er å seire, har en polsk statsmann uttalt. Vi er beseiret, vi har ikke gitt opp, og seiren skal bli vår. Under denne sikre forvissningen har vi hele tiden kjempet, og slik vil vi fortsatt kjempe til landet igjen blir vårt og vi igjen kan ta opp arbeidet vårt i en

NS OG SLAGORDET "FELLESNYTTEN, FORAN EGENNYTTEN".
Ved siste dyretelling i Aker oppdaget kontrolløren at "minister" Aksel Stang i sin besetning ute på Skøyen hadde 2 feite griser på 100 kg. hver, som ikke var oppgitt.
Aksel Stand som tilfeldig selv var til stede, ble spurt hvorfor disse ikke var oppgitt, hvortil Stang svarte at de ikke skulle tas med i tellingen, da de skulle slaktes imorgen.
Kontrolløren spurte hvem som skulle foreta slaktningen og om vedkommende hadde slakteattest. Stang svarte at en av hans egne slaktere fra Mårud skulle komme, så det var ikke noe å bry seg med. Kontrolløren fremholdt at "ministeren" vel kjente bestemmelsene like godt som alle andre, og at han måtte melde forholdet. Dette ble gjort, men anmeldelsen ble selvsagt stanset av kampfellene i de høyere kommunale instanser. Nok et eksempel på hvor dan slagordet "Fellesnytten foran egennytten" praktiseres av den nye tids forkjempere.

- V -

ET EKSEMPEL TIL PÅ "FELLESNYTTE".
Nå har vi fått vite hvorfor Brødrene Kristiansen ble arrestert. Fru "minister" Lunde leverte inn 1/2 gris til røking i deres forretning. Hun fikk det svar at flesket måtte stemples først. Etter dette avslaget møtte "ministeren" selv opp og forlangte å få flesket røkt. Dette ble framleis nektet så lenge det ikke var stemplet som forskriftene påbød. Like etter ble de 2 arrestert.

- V -

ENDA MER "FELLESNYTTE".
Den tidligere NS-ordfører i Asker Snildal, har ikke gjort noe annet i sin ordførertid enn å svindle "Fellesnytte". Det første han gjorde var å selge sin bil til kommunen. Selv hadde han betalt kr. 4.000 for bilen og solgte den til kommunen for 7.500 kr. Deretter tilsatte han en sjåfør på kommunens regning og benyttet den fortsatt. Det ble gjort revisjonsmerknad, men han fikk fortsette med det og meget annet. Men så begynte Snildal å selge smør og geitost til bl.a. "Ministerpresidenten" og de andre "ministrene". Han tok kr. 25.- pr. kg. for smøret og kr. 50.- for en geitost. Det ble litt for mye av "Fellesnytte". Etter det ble betegnende nok lensmannen tilsatt som ordfører.

- V -

EN REKKE SPORVEISKONDUKTØRER
er arrestert fordi de har vendt kortene og billettene med forsiden ned når de leverte dem fra seg. Publikum svarer med å kjøpe billetter, NS-merket rives av så det blir et hull i midten, og slik blir de liggende på alle gater som en talende protest.

- V -

DEN NYE FORSORGSINSPEKTØREN,
Sverre Nilsen, har arvet en tante. Forsorgsvesenet la beslag i hele arven, kr. 4.000, som refusjon for tidligere mottatt understøttelse. En onkel av ham fikk utvirket at forsorgsvesenet bare beholdt de 3.000 og han ba samtidig om at han måtte få disponere de 1.000 som var igjen, da Sverre Nilsen er ute av stand til å stelle med sine egne penger. Dette ble gjort da onkelen gjennom årene har hatt åtskillig utlegg på dette individ.

- V -

DET ADVARES
mot tidligere sekretær i Bygningsarbeiderforbundet, Gundriussen, da han er så stripete at det er forbundet med fare å ha noe med ham å gjøre.

- V -

14 TYSKERE ER SKUTT
i Manheim for å ha drevet opposisjonell virksomhet ved utgivelse av illegale aviser. I denne forbindelse er det for første gang innrømmet offisielt av et tysk telegrambyrå at det eksisterer omfattende opposisjonspartier i Tyskland.